

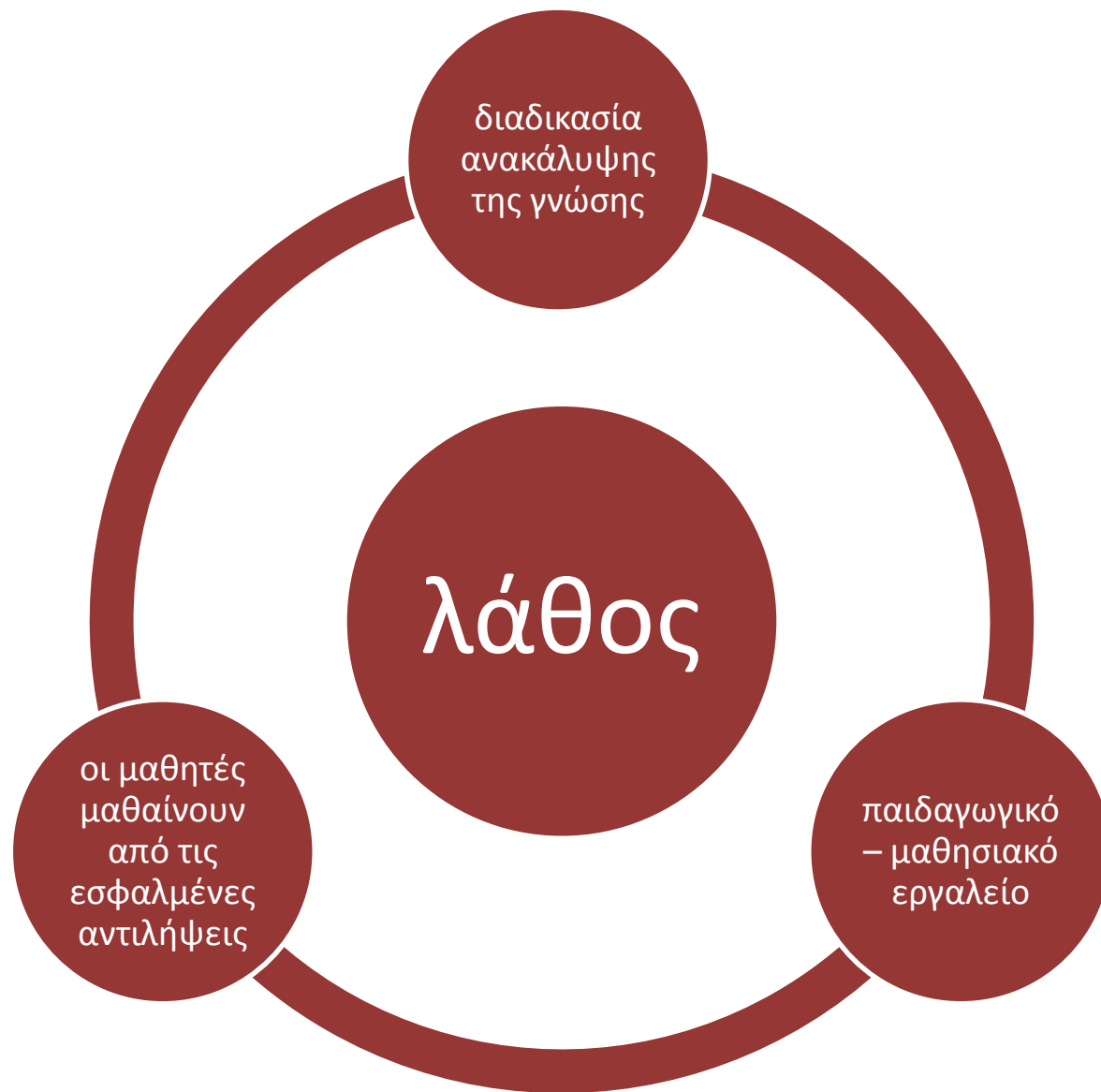
**Υποστήριξη της ένταξης παιδιών με μεταναστευτική βιογραφία και
Πρόγραμμα Εκμάθησης της Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας**

Επιμορφωτική Συνάντηση Φιλολόγων που διδάσκουν στο Πρόγραμμα

***«Η διαχείριση του λάθους κατά τη διδασκαλία της
Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας ως μέρος της
διαμορφωτικής αξιολόγησης των
μαθητών/μαθητριών»***

Μαρία Πιτζιολή
Φιλόλογος, Λειτουργός Π.Ι.

Λευκωσία, 5 Οκτωβρίου 2016
Λεμεσός, 10 Οκτωβρίου 2016

ο μαθητής
ενσωματώνει
τη νέα γνώση
στην παλιά

ο μαθητής
τροποποιεί
την παλιά
γνώση

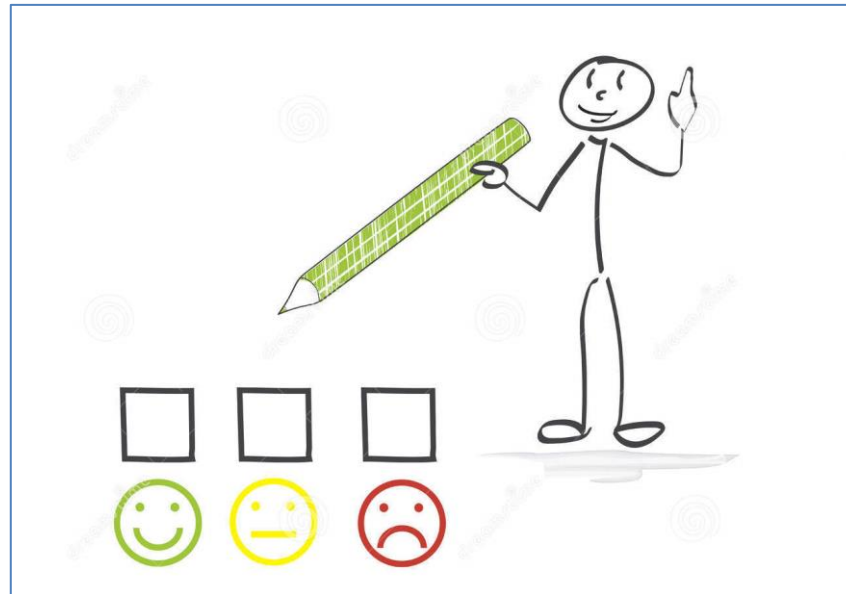
κατάσταση
ανισορροπίας

διαδικασία
μάθησης

αυτενέργεια του μαθητή

Τα δικά μας λάθη...

Συχνά, θεωρούμε τα λάθη των μαθητών εχθρό της μάθησης και βιαζόμαστε να δώσουμε τις ορθές απαντήσεις.

Η διαχείριση του λάθους

Ο εκπαιδευτικός είναι καλό:

- να καλλιεργεί κλίμα ομαδικότητας
- να εμπλέκει στη μαθησιακή διαδικασία όλους τους μαθητές και κυρίως τους πιο αδύναμους
- να μην αφήνει ασχολίαστη καμία απάντηση, ακόμη και τις λανθασμένες,
- να ενθαρρύνει τον μαθητή να ξαναπροσπαθήσει,
- να επιβραβεύει την προσπάθεια και όχι το τελικό αποτέλεσμα

**Η περίπτωση της διδασκαλίας της
Ελληνικής ως δεύτερης γλώσσας**

Είδη λαθών

1. Φωνητικά/ φωνολογικά:

- σε φωνήεντα: τελεωραση, πραβλιματα,
- στην ηχηρότητα: μπείνακες, ζωχραφιές, δρανία,
- στην άρθρωση: καυθηγκητών, διαθυορετικο
- σε συμφωνικά συμπλέγματα: αθυτοκινιτο, διεθυιντι
- αναντιστοιχία γραφής προφοράς: τραπέζγα, σπιτγα, κοζμοσ, τακσι, συνχαριτιρια

Είδη λαθών

2. Γραφηματικά:

- χρήση γραμμάτων της μητρικής γλώσσας:
tρένο
- σύγχυση γραμμάτων της Γ2: τάζη
- κεφαλαία γράμματα (capitalisation):
ΔΑΣΚΑΛΑ

3. Μορφοφωνολογικά

- όρια λέξης: τοσπίτιμου

Είδη λαθών

4. Ορθογραφικά:

- σε λεξικά μορφήματα: χρ^όμα, φ^ότα, μ^{ει}λάω, π^{ιγ}έναν, χρ^ίσιμα, ψ^υλά, ανθρ^οπος, ^{ορ}εο, μαθ^ιματα, τ^όρα, βρ^ήσκεται, πληρ^ωφορικη, β^ηβλιοθήκες
- σε γραμματικά μορφήματα: θελουμ^{αι}, ταλαιπωρούντ^ε, να βγάλ^ι, τ^ης ιδεες, ^η άνθρωπ^η, αγαπιτ^ή φίλοι, (οι) γνώσ^{ις}, ^{ει} δυο, τ^{ις} ευροπ^{ις}

Είδη λαθών

5. Μορφολογικά:

- **στο γένος:** *η πίνακα, θρανι**ες**, στη**ν** οισόγειο, τα άμαξα (οι άμαξες)*
- **Στη ρηματική όψη/ στο χρόνο:**
 - *Για να ανοίξουμε τα παράθυρα πρέπει να **ανεβαίνουμε** στα θρανία.*
 - *Πάντα πρέπει να **πάρει** συμβουλές.*
 - *Μου αρέση να **ταξιδέψω**.*
 - *Εύχομαι να **αποφασίζεις** να έρθης και εσύ.*
 - *Παλιά οι άνθρωποι **ταξίδεψαν** με...*

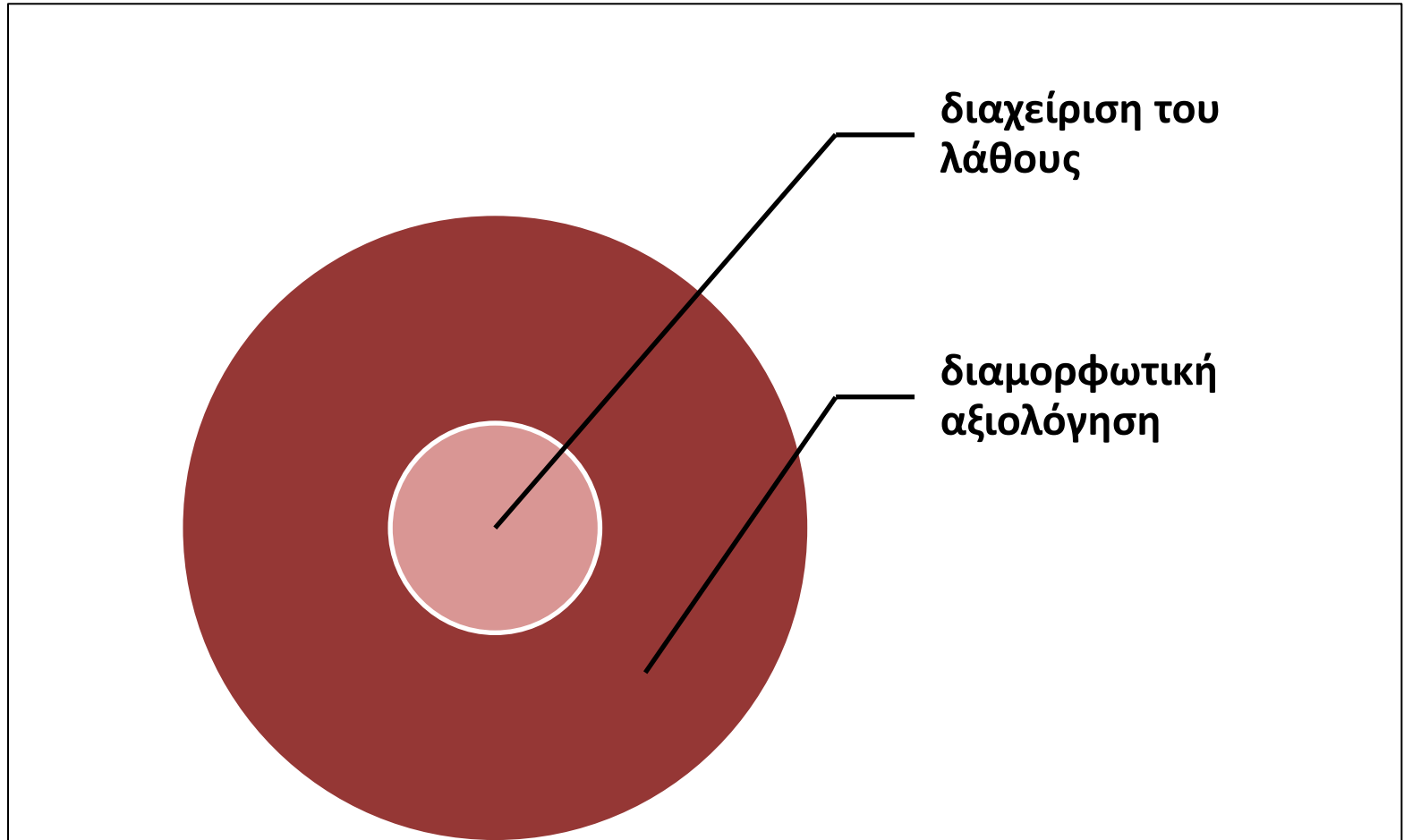
Είδη λαθών

6. Μορφοσυντακτικά:

- παράλειψη/προσθήκη άρθρου: *ειμαι Τάμτα, εμένα
μα ρέσι φίλος και ΔΑΣΚΑΛΑ*
- Στη συμφωνία γένους/αριθμού/προσώπου/πτώσης:
*η αυλή ... είναι μεγάλο, είναι κάποιο καθιγιτές που είναι
αυστηρές, κενούριες φρανία, ένα τειλεωρασι μεγάλω*
- Παράλειψη/ προσθήκη πρόθεσης: *πιγένω Α2 τάξη,
για να πάμε πόλη σε πόλη, όπως παράδειγμα, απο το
σχολειο έχουμε έναν πολυ καλο διεβθιντι*

Είδη λαθών

- Στη φωνή/έγκλιση:
 - παλια οι ανθρωποι **μετακινησαν** με αλογα
 - μια ιδέα που έχει κάποιος **επεξεργάζεται** από όλα τα παιδιά
 - πρέπει **βοηθάτε** ο ένας τον άλλο
 - μπορεί **έχει**
 - **ας να πούμε** πως

Διαμορφωτική αξιολόγηση

- Έμφαση στη **διάγνωση αναγκών** και στη **βελτίωση**
- **Συλλογή «αποδείξεων»** για την απόδοση κάθε μαθητή (portfolio μαθητή/τριας)
- Τα αποτελεσματικά σχολεία δίνουν μεγαλύτερη έμφαση στη διαμορφωτική παρά στην τελική αξιολόγηση (Kyriakides, 2005).

Καλές πρακτικές – εισηγήσεις Διαμορφωτικής Αξιολόγησης

- Συνεχής – συστηματική διαδικασία
- Παρατήρηση μαθητών όταν εργάζονται
- Ενεργός ακρόαση (ακούμε τα παιδιά κατά την παραγωγή προφορικού λόγου και όταν σκέφτονται μεγαλόφωνα, καθώς εργάζονται σε ζευγάρια ή μικρές ομάδες)
- Έλεγχος προϋπάρχουσας γνώσης μαθητών (ελέγχουμε σε ποιο βαθμό κατέχουν τις προαπαιτούμενες γνώσεις και δεξιότητες π.χ. δίνουμε ένα δελτίο εισόδου)
- Ουσιαστική αξιολόγηση στο κλείσιμο του μαθήματος (π.χ. συμπλήρωση εργασιών ή απάντηση σε ερωτήσεις ή υπόδυση ρόλων) ΕΛΕΓΧΟΣ απαντήσεων

Εργαλεία Διαμορφωτικής Αξιολόγησης

Πινάκιο (ατομικός ασπροπίνακας) ή μια άσπρη κόλλα

Εργαλεία Διαμορφωτικής Αξιολόγησης

ερωτήσεις πολλαπλής επιλογής
εργασία ορθό – λάθος
εργασία αντιστοίχισης

3:41 11

Ο Μέγας Αντώνιος καταγόταν από...

Την Καισάρεια της Καππαδοκίας.

Την Κύπρο.

Την Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου.

Την Προποντίδα.

επόμενη ερώτηση

πρόσδος 16 από 20

	επισκέπτομαι ηλεκτρονικές βιβλιοθήκες
	κατεβάζω/ μεταφέρω τραγούδια
	περιηγούμαι στον παγκόσμιο ιστό
	πλοηγούμαι στο διαδίκτυο
	στέλνω ηλεκτρονικό μήνυμα
	συνομιλώ με φίλους

Με χρήση του πίνακα και του τετραδίου ή με χρήση έντυπης εργασίας

Εργαλεία Διαμορφωτικής Αξιολόγησης

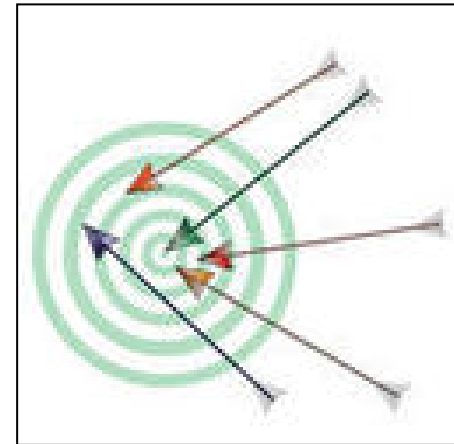
Ενός λεπτού χαρτί

Έχουν 1-2 λεπτά στη διάθεσή για να γράψουν
δύο προτάσεις για μια εκδρομή στο βουνό...
χρησιμοποιώντας το **νέο λεξιλόγιο**.

Εργαλεία Διαμορφωτικής Αξιολόγησης

Μιας πρότασης περίληψη (προφορικά ή γραπτά) για ένα μικρό κείμενο που διαβάστηκε στην τάξη.

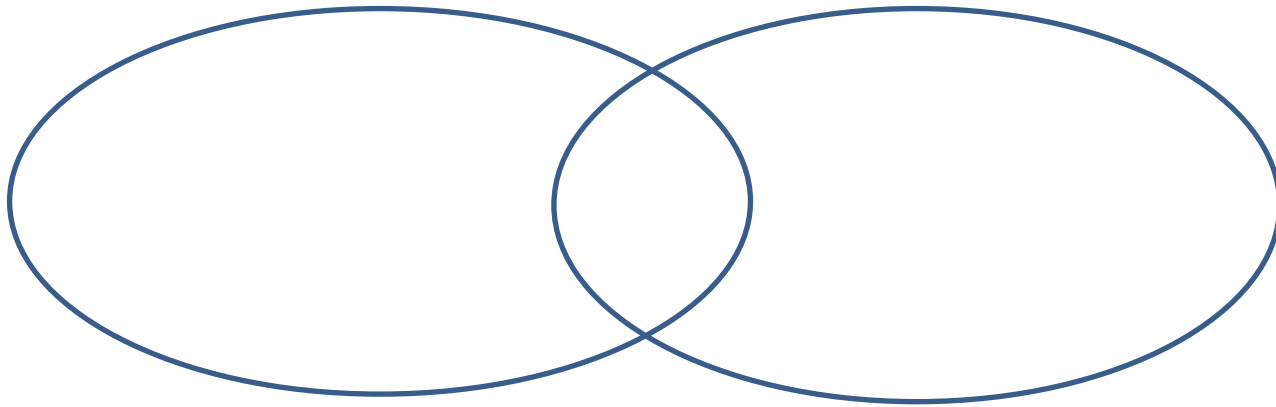

Εργαλεία Διαμορφωτικής Αξιολόγησης

Νοήματα με το χέρι

Εργαλεία Διαμορφωτικής Αξιολόγησης

Εντοπισμός κοινών στοιχείων (ομοιοτήτων) και διαφορών μεταξύ δύο...

φωτογραφιών, σκίτσων, μικρών κειμένων, φωτογραφίας και κειμένου, κ.λπ

Εργαλεία Διαμορφωτικής Αξιολόγησης

- **Δελτίο εξόδου**
- Οποιαδήποτε σύντομη εργασία πριν φύγουν οι μαθητές
- Σημειώνουν κάτι που κατάλαβαν καλά και κάτι για το οποίο δεν είναι σίγουροι ή το οποίο θα επιθυμούσαν να ξαναδουλέψουν στο μάθημα.

	Σημειώνω 1-2 σημεία που θεωρώ θετικά ή χρήσιμα από τη σημερινή συνάντηση ...
	Σημειώνω 1-2 σημεία που δεν ικανοποίησαν τις προσδοκίες μου ή που επιθυμώ να διερευνηθούν περαιτέρω ...

Εργαλεία Διαμορφωτικής Αξιολόγησης

Υπόδυση ρόλων

Δεν είναι απλό θέατρο μεταξύ μαθητών (δεν μας ενδιαφέρουν οι υποκριτικές ικανότητες των μαθητών!)

Ο/Η εκπαιδευτικός επικεντρώνεται σε **προκαθορισμένα κριτήρια** που σχετίζονται με τα αναμενόμενα μαθησιακά αποτελέσματα

Εργαλεία Διαμορφωτικής Αξιολόγησης

Διαλογικές συζητήσεις

Οι μαθητές χωρίζονται σε ομάδες και υποστηρίζουν με επιχειρήματα το θέμα που τους έχει ανατεθεί (π.χ. διακοπές στη θάλασσα ή διακοπές στο βουνό)

ΑΝΑΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗ

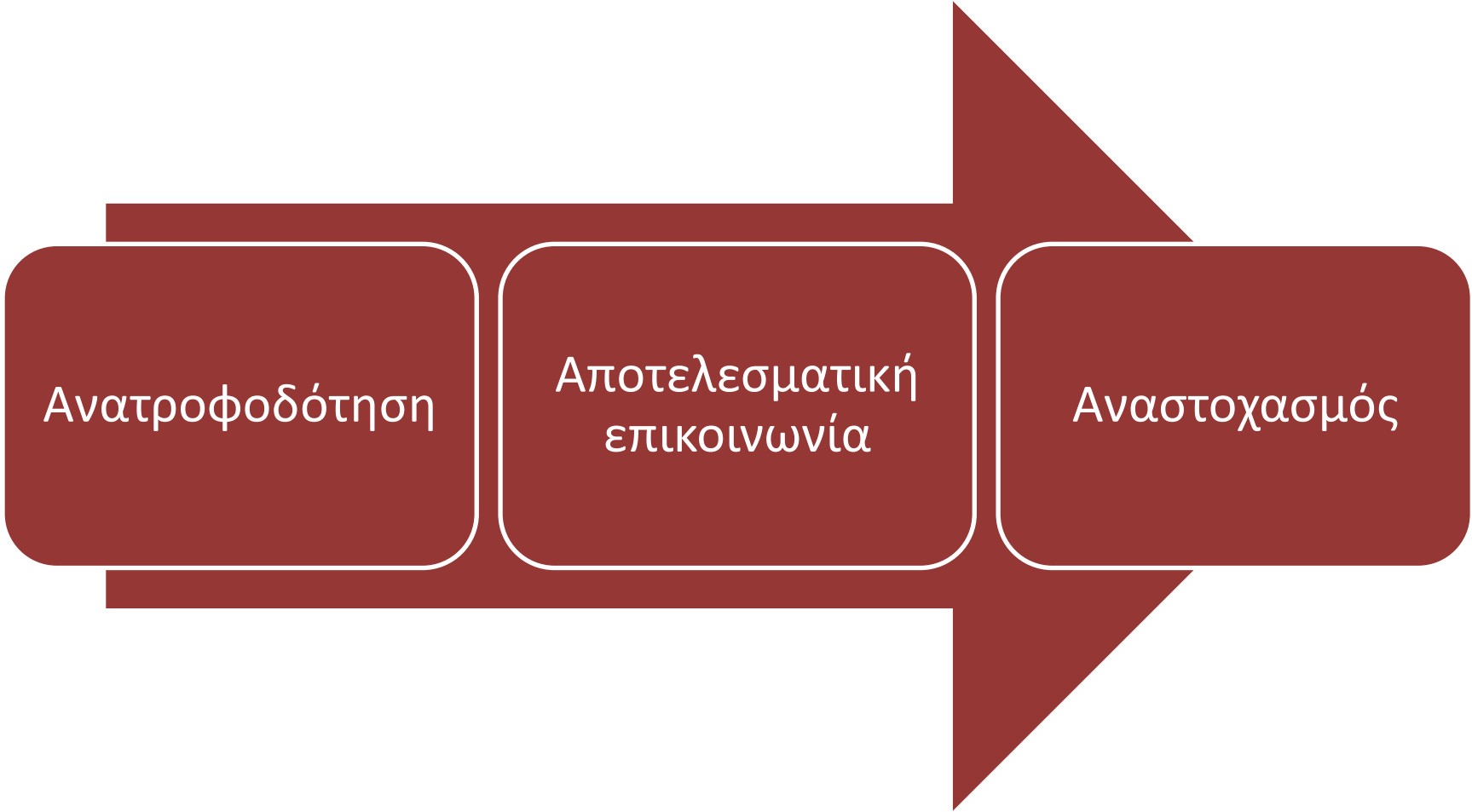
Η ανατροφοδότηση είναι σημαντικό κομμάτι της διαμορφωτικής αξιολόγησης.

«... Η διαδικασία παροχής πληροφοριών [...] με στόχο τη βελτίωση [...]» Pearce (2004)

Ανατροφοδότηση - Ορισμός

- Δίνει σημαντικές πληροφορίες τόσο στον μαθητή όσο και στον/στην εκπαιδευτικό για το πού βρίσκονται οι μαθητές σε σχέση με τον μαθησιακό στόχο. (Brookhart, S., 2008)
- Η ανατροφοδότηση είναι πιο αποτελεσματική όταν είναι **έγκαιρη, σχετική, ουσιώδης και ενθαρρυντική** και προσφέρει **εισηγήσεις για βελτίωση** οι οποίες είναι στις δυνατότητες του/της μαθητή/τριας. (Brown, Bull, & Pendlebury, 1997)

Ανατροφοδότηση

Αποτελεσματική
επικοινωνία

Αναστοχασμός

Πώς δίνουμε ανατροφοδότηση σ' έναν μαθητή
που διδάσκεται τα Ελληνικά ως δεύτερη
γλώσσα;

Παράδειγμα

Πρωι σηκώθηκα 8 και μισή η μαμά μου και ο μπαμπάς μου
είπε να πάμε μια εκδρομή μετά πήραμε, ψωμή, πατάτες,
ντομάτες, κασέρι τιρή,

Πέξαμε κριθτό, κινηγητό, και μετα ληγο κουραστηκαμε η
μαμά μου έκανε ψάρια να φάμε και φάγαμαι μετά πήγαμε να
κάνουμε βόλτα και είδαμε **μια** ποτάμι είδαμε ένα παπού που
κουβαλάει της τσάντες μετά πήρα και εγώ να κουβαλάω μετά
πίγαμε της μαμάς μου και πήγαμε στο σπίτη μας. και πωλή
μου άρεσε και άλλη φορά φέλω να πάω.

Χαρακτηριστικά αποτελεσματικής ανατροφοδότησης

Συγκεκριμένη: εστιάζει σε **λίγα** μόνο στοιχεία
κάθε φορά.

Ερώτηση: «Αν αυτός ο μαθητής θα μπορούσε να
αλλάξει κάτι την επόμενη φορά, ποια αλλαγή θα
επέφερε την πιο σημαντική βελτίωση;»

Χαρακτηριστικά αποτελεσματικής ανατροφοδότησης

Πρακτική: δίνει έμφαση στο τι μπορεί να γίνει διαφορετικά την άλλη φορά αντί να εστιάζει στο τι ήταν λάθος αυτή την φορά.

Έγκαιρη: άμεση και συχνή ανατροφοδότηση

Χαρακτηριστικά αποτελεσματικής ανατροφοδότησης

Με σεβασμό:

- 1) τεκμηριωμένη θετική ανατροφοδότηση
- 2) όχι κριτική

π.χ. «Δεν καταλαβαίνω τι εννοείς εδώ» (περιγραφικό) **αντί του**
«Δεν είσαι ξεκάθαρος εδώ» (με κριτική διάθεση))

Εύχρηστη: δίνει πληροφορίες στον μαθητή τις
οποίες μπορεί να κατανοήσει και να
χρησιμοποιήσει.

Για παράδειγμα:

Πολύ ωραία τα λες! Πρέπει να ιεράβατε πολύ όμορφα στην εκδρομή σας! Παρουσίασες πολύ ωραία την επιθετικότητα σου.

Την επόμενη φορά που θα γράφουμε κάτι, να δικάζεις να βάζεις τελεία και να αρχίζεις με κεφαλαίο όταν τελειώνεις μια σκέψη σου και αρχίζεις μια άλλη.

Για παράδειγμα:

«Το πρωί της Κυριακής σηκώθηκα στις 8.30. Η μαμά και ο μπαμπάς μου είδαν (σκέφτηκαν) να πάμε μια εκδρομή. Μετά Πήραμε ψωμί, πατάτες, ντομάτες, τυρί κασέρι και ξεκινήσαμε.»

ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ:

Συνεχής παρακολούθηση της πορείας του μαθητή/τριας.

Portfolio μαθητή

Εστίαση σε συγκεκριμένα λάθη κάθε φορά

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Αναστασιάδη-Συμεωνίδη, Ά. & Μητσιάκη, Μ., 2014, Η διαχείριση του λάθους στην πολύγλωσση τάξη. Ανάλυση λαθών στον προφορικό και γραπτό λόγο των αλλόγλωσσων μαθητών της ελληνικής, Επιμορφωτικό σεμινάριο «Διδάσκοντας την Ελληνική ως δεύτερη γλώσσα στο Δημοτικό Σχολείο»
- Χριστοφίδου, Ε., Διαμορφωτική αξιολόγηση και δεξιότητες ανατροφοδότησης, Ημερίδα «Αξιολόγηση μαθητή», Απρίλιος 2015
- Σφυρόερα, Μ., Το λάθος ως εργαλείο μάθησης και διδασκαλίας, <http://www.kleidiakaiaantikleidia.net/wardrobe.html>

Το πιο κάτω κείμενο γράφτηκε τον Σεπτέμβριο του 2016 από την Αλίνα. Η Αλίνα είναι 13 ετών, φοιτά στην Α' Γυμνασίου και διδάσκεται την Ελληνική ως δεύτερη γλώσσα. Ζει στην Κύπρο με την οικογένειά της τα τελευταία εφτά χρόνια.

Πρωει σηκώθηκα 8 και μισή η μαμά μου και ο μπαμπάς μου είπε να πάμε μια εκδρομή μετά πήραμε, ψωμή, πατάτες, ντομάτες, κασέρι τιρή,

Πέξαμε κριθτό, κινηγητό, και μετα ληγο κουραστηκαμε η μαμά μου έκανε ψάρια να φάμε και φάγαμαι μετά πήγαμε να κάνουμε βόλτα και είδαμε μια ποτάμι είδαμε ένα παπού που κουβαλάει της τσάντες μετά πήρα και εγώ να κουβαλάω μετά πήγαμε της μαμάς μου και πήγαμε στο σπίτι μας. και πωλή μου άρεσε και άλλη φορά φέλω να πάω.

Ποια ανατροφοδότηση θα δίνετε στη μαθήτριά αν ήσαστε ο διδάσκων/η διδάσκουσα; Ποια λάθη θα επιλέγατε να διορθώσετε στο γραπτό της μαθήτριάς και ποια σχόλια θα σημειώνετε;

Λαμβάνουμε υπόψη:

- τις πληροφορίες που γνωρίζουμε από τον προσωπικό φάκελο της μαθήτριάς,
- το γεγονός ότι διδάσκεται την Ελληνική ως δεύτερη γλώσσα και όχι ως μητρική και
- τις αρχές της διαμορφωτικής αξιολόγησης.

ΣΧΟΛΙΑ

.....

.....

.....

.....

.....

.....